

Bularra ematearen magia

GOSEAK dagoen haur jaioberriaren nigarra du gai nagusia liburu eder honek, eta bularra emateak duen magia.

Collage teknikaz ilustratua, irudiek ukitze-ko gogoia ematen dute, paper pusken zimurak lisatzekoa, ondo kolatu gabe diruditen ertzak sakatzekoa. ■

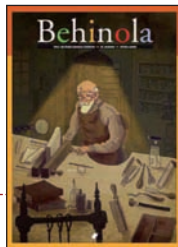
Magia!
Txaro Pita,
Madalena Matoso.

Itzultzailea: Arkaitz Goikoetxea.
Kartoizko azala.
QQO - Txalaparta. 2012.

Euskal ilustrazioaren panorama aztertu du Behinola aldizkariak

AZALEAN uztaileko data daraman arren, heldu berria da plazara *Behinola* Haur- eta Gazte-Literatura Aldizkaria, eta euskal ilustrazioaz dihardu nagusiki. Hala, argitalpen honetan esku hartu izan duten ilustratzaile guztien iritziak kontuan hartuta, egoera orokorraren mapa osatu du Imanol Mercerok *Hitz eta Pitz* atalean. Aitziber Alonso, Eider Eibar, Dani Maiz (zenbaki honen azalaren egilea), Elena Odriozola, Iñaki Martiarena edota Jon Zabaleta aurkituko ditugu, besteak beste. *Hizpide* sailean, orain arteko ibilbidearen erreposo sakona egin du Dani Maizek, 1900 urtetik hasi eta gaurdainokoa. Sail berean, Mariasun Landa idazlearen eta Asun Balzola ilustratzailearen arteko konplizitatea eta lan egiteko modua aztertu ditu Jone Arroitauregik, *Munia eta Iboldiren benetako historia* artikuluan.

Mikel Ayerbek, bestalde, album mutuak edo hitzik gabeko album ilustratuak izan ditu hizpide *Hitzatzean* sailean, eta Patxi Zubizarretak Marguerite Yourcenaren *Wang-Fo nola izan zen salbatua* ipuina moldatu du *Hitzontzi* sailerako. ■

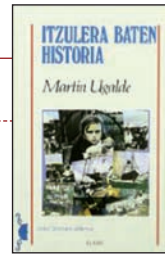
[Izenbururik gabea]

Behinola Haur eta Gazte Literatur Aldizkaria.
25. zenbakia. 2012ko uztaila.
Galtzagorri elkarteak.

Helduen literatura | NOBELA

Itzulera baten historia.
Martin Ugalde.

Elkar, 1990.

Itzulerari pultsua

MARTIN UGALDEREN idazle kasua da bitxia. Begiratzen dituzu manualak, eta exilioko idazletzat hartzen dute askok. Hain estrainioa ez dena, bidenabar: exilioan idatzi zuen bere euskarazko literaturaren zati inportante bat, batez ere antzerkia eta ipuina; besteak beste, euskarazko lehen ipuin bilduma moderno gisa hartu izan den *Itzalleak*. Baina 1990ean, aspaldi Euskal Herrian, argitaratu zuen Ugaldek exilioarekin zuzen lotuta dagoen eleberririk bat, exilioaren ifrentzu den itzulera gaitzat hartzen duena. Eta, ifrentzu guztien antzera, exilioaren itzalpean geratzen denez itzulera, bakan izateagatik merezi du arreta Ugalderen *Itzulera baten historia* eleberririk.

Venezuelatik Euskal Herrira datorren neskatxa narratzaile, bitartean eta bertan gertatzen zaizkionak kontatzen dizkigu, bizipide pertsonal baina era berean unibertsal izan daitekeen batean: nahiak eta ezinak, ametsak eta eguneroko gordinak, kontatu dizkietenak eta benetan direnak, gero egiatan aurkitzen dituenak. Gurasoen aberria ez da erdia, ez berea, ez jada gurasoena; itzulerak ez dakar erabateko poztasuna, ez etxekoen batasuna, ez bada utzitakoaren nostalgia gazia. Itzulerako barkua hartzen denean ez baita bukatzen exilioa. Inoiz bukatuko balitz, gaitzerdi. Eta gero daude guturrak, ez denak uste bezain aingeruak. Ai, guturrak: “Ikusten da jende txarra dela; geure jendea bada ere”.

Eta eleberririk ematen duen aberriaren kontzepzioak egiten du kirrinka gehien. Narratzailearen aitaren aberria da arrazista: “Venezuelan normala zen ahaidekoren bat beltza izatea, baina ez hemen; aita xori askotan entzun nion argudio hau Euskal Herria goraiatzerakoan”. Eta aita bera da matxista: “Zer pena zu geure familiako gizonezko nagusia ez izatea!”, diotso alaba narratzaileari. Aipatu gabe familia tradizionalaren baloreek estutzen dutela hemen bizitza. Luze gabe aitak, heriotza, nahi luke “geure lurtean gertatzea, seme edo alabaren bat ezkondu ikusi eta bilobaren bat ezagutu eta gero”. Amen.

Herrenak aipatzen hasita, esan, estilistikoki hautu arraro batzuk daudela: kontakizuna dago, adibidez, harridura esaldiz josia –ondo legoke guztira zenbat dauden zenbatzea–. Baina horiek kontuan hartuta ere, bakan izateagatik da irakurgarri *Itzulera baten historia*; hartzen diolako, fikziotik, euskal exilioaren itzulerari pultsua. Eta ondorio gisa uzten digulako sententzia bat: “Hasita nintzen pentsatzen, egiatan, neuk ez nituela inoiz aitatzok bere lurtean ikusi zituen mirariak ikusiko”. Izan ere mirariak, gauza jakina da non ematen diren. ■

Aritz Galarraga

